

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 16. in 17. Ljubljana, 16. vel. srpana 1896. XXXVI. leto.

Vsebina: Nekaj tolažilnih in spodbudnih mislij učitelju-trpinu. — Beseda o naši reorganizaciji. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — S. N.: Višja dekleška šola. — Dr. Ivan Borštnik: K šolski higijeni. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Nekaj tolažilnih in spodbudnih mislij učitelju-trpinu.*)

„Nije tuge brez radosti“.

Hrvatska prielovica.

Kdo še ni doživel trenutka — in naj si bo že kateregakoli poklica — trenutka pravim, ko sta mu srce polnila žalost in nejevolja? Slučaji so namreč v življenji, v katerih se človeku zdi, kakor bi se vse proti njemu zaklelo. Raznovrstne okoliščine te ovirajo v delovanji, skoraj bi človek sam nad seboj obupal, češ: saj je zaman ves moj trud! — Čemu se mučiti, pehati za prazen — nič!?

Take ali podobne misli se pode časih po glavi marsikomu izmed nas, pa tudi najvzornejšega vzgojitelja vznemirjajo večkrat. — „Ven jih bom spodil, zaklenil, pa šel. Kdo se bo mučil, togotil in upil?! Nikjer ni sočutja, nikjer ne razuma; hvaležnosti bi iskal zaman pri taki druhal: v zahvalo naj le požiram še trpke besede neotesanih njihovih roditeljev“. — Tako sem čul sam nekoč tožiti moža, učitelja-vzornika.

*) Ta gorko pisani članek smo prejeli iz rok vrlega duhovnika, ki je s tem pokazal, da nam je resničen prijatelj. Odprli smo mu z največjim veseljem prostor v listu in želimo, da bi mogli še večkrat to storiti. Zahvaljujemo ga iskreno za toplo prijateljstvo. Bog nam daj še več takih mož!

Uredništvo.

Nehvaležnost je plačilo sveta, to okuša često zlasti učitelj. Pač gorjupa je naša kupa! — Človek se trudi in peha, pa kolikokrat brez vidnega vspeha. — Koga bi to ne žalilo, ne peklo? Ubogi učitelj, glej, tudi nad teboj se izpolnujejo besede stvarnikov, ki jih je Elvi govoril v raji: „Mnogo, mnogo boš trpela s svojimi otroci!“

Med mladino, ki ti je izročena, so dobri in hudobni otroci — dobri so žalibog navadno v manjšini. — Hudobneži so leni, da — rekel bi — gnijejo, neubogljivi so, nagajivi in časih celo res skrajno zlobni. Brezvestni, pomilovanja vredni njihovi stariši nanje celo manj pazijo, kot na domačo živino. Zbegani, razcapani, umazani okolo te-kajo; divjost, neotesanost jim bereš na obrazu, še bolj pa izpričuje te njihove lastnosti vedenje. Že sam pogled na tako izgubljenega otročaja zaboli človeka v srce, v šoli ga pa tak nebodigatreba še žali z nespodobnim vedenjem, z nepazljivostjo, z lenobo, nehvaležnost nje-gova in nemarnih roditeljev pa ti trga — dejal bi — srce.

Pa tudi dobri, pridni učenci, ki so vzgojitelju navadno v veselje, tolažbo, podvrženi so raznovrstnim strastem in slabostim in ti časih še bolj vznemirjajo človeka, kakor nemarneži in neotesanci prve vrste.

Pa naj potem še kdo trdi, da oni gospod tovariš ni govoril resnice ali pa vsaj pretiraval, trdeč, da so za učitelja vsi šolski dnevi — tedaj izvzemši počitniški čas — pravi pravcati pasji dnevi!

Resnično zasluži marsikak dan zaradi posebnih okoliščin to ime v popolni meri! — Vender čemu naj dalje tarnam, čemu naj jemljem srce sebi in drugim?

Dovolj, skoro preveč sem govoril, preobširno pojasnjeval ali bolje le črnil to temno stran učiteljskega življenja. Vsak jo le predobro pozna. Srce človeško je dovolj občutljivo, da, dejal bi, vse preveč mehko ob trpkih takih iskušnjah.

Moj namen je ravno nasproten. Oživotvoril bi rad v duši slehar-nega vzgojitelja-učitelja tolažilno prepričanje, da je vkljub vsem težkočam in neprijetnostim njegov poklic vendar vzvišen, dà, svet; da njegov stan nikakor ne pogrša tudi radostnih trenutkov, da ravno učiteljevo srce lahko prevečajo in ga izvestno res tudi polné ali vsaj polniti morejo najveselejši občutki ter mu sladé v mnogih slučajih res skromno, težavno življenje.

Mnogokrat je že čul ali pa zatrjeval marsikdo sam, da ni nehvaležnejšega poklica na božjem svetu, kakor poklic učiteljski. Ako pre-sojamo razmerje med trdom in naporom, ki ga ima učitelj s posameznikom — razmerje med trdom pravim, pa med nagrado, plačilom, sosebnogmotnim, tedaj mora pač vsak razsodni mislilec pripoznati resnico navedene trditve. — Trud in pa plača, seveda gmotna, res si nista v nikakem pravem razmerji.

Vender učitelja, ki si je izbral po srcu poklic, učitelja, čegar srce preveja prava, nesebična ljubezen do nedolžne mladine ter milega naroda — takega moža take temne, neprijetne misli posebno ne motijo. Prepričanje in trdna zavest ga krepi, da oni, ki želi in hoče biti pravi učitelj, dobrotnik narodov v pravem pomenu besede, mora tudi znati trpeti in biti pripravljen žrtvovati zdravje, življenje za svojega bližnjega.

Kakor goreča sveča sama sebe uničuje, tako obrablja, žrtvuje učitelj-vzornik svoje telesne in duševne sile, podučujoč in vzgajajoč up in ponos milega naroda. Učitelja-vzornika vzdržuje, krepi in spodbuja pri tem vzvišenem delu in požrtovalnosti upanje, veselo prepričanje, da nikakor ne dela zastonj: prejema namreč in uživa plačilo, katero bi iskal zaman v vsakem drugem poklicu — izvezamem le poklic duhovniški. — Zato pa tudi smelo trdim, da je učiteljski stan za duhovniškim najvzvišenejši, najlepši, in zraven zatrjujem, da bi si želel biti učitelj, ako bi ne bil duhovnik.

Istega prepričanja, istih mislij o učiteljstvu je bil tudi sv. Ambrož, škof Milanski. Ta veliki cerkveni učitelj je kazal dejanski, kako visoko da ceni poklic odgojiteljski. Sam, dasi škof, žrtvoval je marsikatero urico vzgoji mladine, v svojih spisih pa trdi, da je mnogo bolj častno poučevati nežno mladino, kakor sloveti kot učen, občudovan predavatelj visokih znanostij in svetnih umetnostij.

Kdo bi se pa tudi drznil tajiti, da je ravno osnovna šola temelj, podlaga, na katero mladenič pozneje zida poslopje svojega znanja, olike in izobrazbe? — Začetna šola je pa hkrati tudi nekak svet v malem. V nji se sklepajo prva prijateljstva, v nji se porajajo prva sočustva, prvo slavohlepeje, pa tudi prvi atomi nevoščljivosti, strasti in sovraštva. — Kako sveta, vzvišena je torej naloga učiteljeva! On rahlja in pripravlja nežna detinska srca za plemenita čutila ter vsaja vanja temelne kreposti, ob enem pa tudi pazi, da zastavi pot pogubnim strastem in slabostim. V učiteljevih rokah je torej blagor posameznikov, bodoči blagor celih družin, prihodnja sreča in blagostanje celih občin; v učiteljskih rokah je malone vsa prihodnjost milega naroda. — Kako sveta naloga! Že ta misel bi utegnila prepoditi marsikateri temni trenutek v življenji vzgojiteljevem ter ga spodbuditi in bodriti k vstrajnosti.

Kdo naj pa preceni ono zadovoljnost in oni ponos, ki ga čuti učitelj-vzgojitelj v šoli med poučevanjem, opazujoč jasne, prijazne, celo resne obraze onih učencev ali učenk, ki si ne upajo niti treniti z očesom, da bi ne zgrešili kake besede in ne žalili gospoda s kakim neumestnim pokretom!? Nauke, ki jim jih podajaš, hlastno vsprejemajo, dà, dejal bi, požirajo z očmi, ušesi in ustmi. — Pa oni krepki,

točni odgovori, ki jih čuješ časih v lastno začudenje iz malih teh ust — v kom bi ne vzbudili pravega veselja in zadovoljnosti?!

Dan mineva za dnevom, teden za tednom; le grede je leto pri konci. In koliko je učitelj v tem času doživel veselih trenutkov?! Z radostnim srcem si jih sedaj kliče v spomin. Pozabljene so na mah vse grenkosti, ki so morda kdaj tu in tam dušo morale; veseli spomini jih udušujejo. Da, celo nekak čut otožnosti obide učitelja, ko — dasi je počitka, odmora krvavo potreben — pomisli, da se bo treba ločiti za skoro dva meseca od ljubih gojencev. Samozavest, da je storil svojo dolžnost, dobra, morda celo izvrstna spričevala posamnih njegovih ljubčkov, prijazni, hvaležni njihovi obrazi, ponižni, prikupljivi pozdravi pri končni ločitvi, so mu plačilo za njegov trud in požrtvovalnost. — Ali ni sladka, prijetna taka nagrada?

Zraven teh ljubčkov čutijo hvaležnost tudi njihovi roditelji, sorodniki, varuhi! Komu od radosti ne utriplje srce, ko ga obišče skrbni oče ali pa mati odličnjaka-učenca, mu pripozna nesebično požrtvovalnost, veliki trud za otroški blagor in ga zahvali stoterno za vse dobrote, ki jih je izkazal njegovemu srčku?

„Lete danci kao sancí, a godišta kao ništa“. — Mladina rase, zapušča šolo, stopa v svet, v razne stanove. — Tu gledaš ter opazuješ svoje nekdanje učence. Vidiš, kako zlasti nekateri lepo napredujejo, vidiš, kako bujno je pognalo seme, ki si ga pred leti vsejal v rahla, dovzetna srca. Hvaležnost, ki jo je čutil kot dober otrok pri slovesu iz šole, to ti kaže in hrani bivši učenec tudi pozneje v svojem srci. Ljubezen in spoštovanje do tvoje častite osebe se v njem bolj in bolj krepi, z besedo in v dejanji ti kaže naklonjenost, kjer in kadarkoli te ugleda, razjasni se mu nehote čelo, iz očij mu žari stara detinska hvaležnost. — In učitelj, bivši vzgojitelj, naj bi opazoval vse to brezčutno, brez ponosa, brez zadovoljstva! — Ne, to ni mogoče! — Tovariš, čuj, glej! — Tu uživaj sad svojega truda! Tvoje sile so se v bivših učencih pomladile in pomnožile. V javnem življenji skrbne taka hvaležna srca za tvoj ugled; pri tebi, starem dobrotniku in prvem pravem prijatelju, iščejo časih celo pomoči in svéta ter te ravno s tem še posebno spodbujajo k neumornemu delovanju za obči blagor, za procvit, povzdigo, prospeh celega naroda. Učenec, prav tvoj bivši gojenec, te utrjuje v spoznanji in v prepričanju, da človek jedino v delu čuti pravo, nepokvarjeno slast, katera uničuje vse neprijetne vtiske in podi iz srca vsako nezadovoljnost in togo, ki bi jo utegnile časih res vzbuditi gotove neizogibne nepravilike.

Se mnog prizor, mnog čut bi lahko opisal, obrisal, ki oslaja življenje učitelju, toda bodi dovolj! Dobri vtiski v veliki meri premagujejo slabe. Napor, trud in trpljenje poplačuje torej — da ne go-

vorim o plačilu, nagradi, ki jo sleharni kristijan lahko pričakuje zaupno — srčno, notranje zadovoljstvo.

Proč torej črne ve misli, proč nezadovoljnost! Nije tuge brez radosti v življenji! — Isti aksiom velja tudi učitelju. Z rožicami seveda usoda ne postilja nikomur. Ne bodimo tedaj malosrčni! Pomni, učitelj, kaj si! Sam nikar ne preziraj svojega vzvišenega poklica! Pomni, da si po besedah svojega tovariša pionir svojega naroda! Deluj in vstrajaj, pa pomni, da vzgojitelj-poštenjak-narodnjak ni še nikdar delal zaman, brezuspešno! Ne boj se znoja na čelu! — Pogumno naprej! Genij Slomškov, duh Praprotnikov živi v tebi!

Beseda o naši reorganizaciji.

III.

Stajerkni naši tovariši so torej priredili velik shod dne 26. velkega travna t. l. v Gradci, katerega je sklical učitelj v Gusswerku, A. Hórvatek. Njegov poziv je našel navdušen odmev med vsem štajerskim učiteljstvom in tudi med drugimi odličnimi povabljenici, le štajerski slovenski poslanci so se izkazali s svojo nenavzočnostjo. Vkljub temu se je shoda udeležilo do 1200 udeležencev. Pokazalo se je ob tej priliki, kje išči štajerski učitelj svojih prijateljev. Preverjeni smo, da bodo onim, kateri so prišli na shod, štajerski tovariši ob vsaki priliki stali ob strani ter po svojem velikem vplivu, katerega imajo med štajerskim prebivalstvom, pomagali do uresničenja različnih njih teženj in naporov. Ta shod — prvi, a ne zadnji svoje vrste — dosegel je svoj velik moralni uspeh. Solidarnost, kolegialnost, navdušenje za stvar, kar vse je združilo štajersko učiteljstvo brez izjeme v inpozantnem zboru, mora sleharnemu inponirati, mora vspodbuditi učiteljstvo drugih kronovin, da stori tako, kakor so storili štajerski kolegi: javno nastopiti, javno izreči svoje želje in zahteve, javno in odločno zahtevati, da se izrekó vplivni možje, ali so prijatelji učiteljstvu in šoli in ali hočejo pomagati obema do zaslužene lepše bodočnosti!

Toda čujmo, kaj se je sklenilo na tem shodu!

Sklicevalatelj Hórvatek je v temeljitem, dve uri trajajočem govoru pojasnil sedanji tožni položaj štajerskega učiteljsta. Povedal je, kakšne so bile razmere učiteljev pred novimi šolskimi postavami in kako so se izpremenile po teh zakonih. Kadar bomo imeli ta govor v celoti v rokah, izpregovorili bomo o njem še kaj več. Za sedaj zabilježimo samo resolucije, katere so se jednoglasno vsprejele:

vorim o plačilu, nagradi, ki jo sleharni kristijan lahko pričakuje zaupno — srčno, notranje zadovoljstvo.

Proč torej črne ve misli, proč nezadovoljnost! Nije tuge brez radosti v življenji! — Isti aksiom velja tudi učitelju. Z rožicami seveda usoda ne postilja nikomur. Ne bodimo tedaj malosrčni! Pomni, učitelj, kaj si! Sam nikar ne preziraj svojega vzvišenega poklica! Pomni, da si po besedah svojega tovariša pionir svojega naroda! Deluj in vstrajaj, pa pomni, da vzgojitelj-poštenjak-narodnjak ni še nikdar delal zaman, brezuspešno! Ne boj se znoja na čelu! — Pogumno naprej! Genij Slomškov, duh Praprotnikov živi v tebi!

Beseda o naši reorganizaciji.

III.

Stajerkini naši tovariši so torej priredili velik shod dne 26. velkega travna t. l. v Gradci, katerega je sklical učitelj v Gusswerku, A. Hórvatek. Njegov poziv je našel navdušen odmev med vsem štajerskim učiteljstvom in tudi med drugimi odličnimi povabljenici, le štajerski slovenski poslanci so se izkazali s svojo nenavzočnostjo. Vkljub temu se je shoda udeležilo do 1200 udeležencev. Pokazalo se je ob tej priliki, kje išči štajerski učitelj svojih prijateljev. Preverjeni smo, da bodo onim, kateri so prišli na shod, štajerski tovariši ob vsaki priliki stali ob strani ter po svojem velikem vplivu, katerega imajo med štajerskim prebivalstvom, pomagali do uresničenja različnih njih teženj in naporov. Ta shod — prvi, a ne zadnji svoje vrste — dosegel je svoj velik moralni uspeh. Solidarnost, kolegialnost, navdušenje za stvar, kar vse je združilo štajersko učiteljstvo brez izjeme v inpozantnem zboru, mora sleharnemu inponirati, mora vspodbuditi učiteljstvo drugih kronovin, da stori tako, kakor so storili štajerski kolegi: javno nastopiti, javno izreči svoje želje in zahteve, javno in odločno zahtevati, da se izrekó vplivni možje, ali so prijatelji učiteljstvu in šoli in ali hočejo pomagati obema do zaslužene lepše bodočnosti!

Toda čujmo, kaj se je sklenilo na tem shodu!

Sklicevalatelj Hórvatek je v temeljitem, dve uri trajajočem govoru pojasnil sedanji tožni položaj štajerskega učiteljsta. Povedal je, kakšne so bile razmere učiteljev pred novimi šolskimi postavami in kako so se izpremenile po teh zakonih. Kadar bomo imeli ta govor v celoti v rokah, izpregovorili bomo o njem še kaj več. Za sedaj zabilježimo samo resolucije, katere so se jednoglasno vsprejele:

1. Z ozirom na žalosten položaj štajerskega učiteljstva in z ozirom na to, da se ravno sedaj nameravajo povišati plače državnim uradnikom, duhovnikom, častnikom, in ker ljudski in meščanski učitelji državi premnogo koristijo, zahteva se, da se gledé svojih službenih in pokojninskih dohodkov stavijo v tisto vrsto z državnimi uradniki in sicer tako, da se uvrsté nadučitelji in učitelji v 11., 10. in 9. plačilni red; meščanski učitelji pa v 10., 9. in 8. plačilni red.

2. Dokler se učiteljske plače ne uredé, dobivajo učitelji primerne draginske doklade.

3. Število službenih let se zaradi težavnega dela skrči na 35 let.

4. Naslov „podučitelj“ se mora odpraviti.

5. Tajna kvalifikacija je nenravna in mora prenehati.

6. § 14. in 21. šolskega zakona z dné 8. svečana 1869 se mora izpremeniti.

7. Ker je dobra odgoja mladine dandanes državi in deželi neobhodno potrebna, zato je tudi potrebno, da si učitelji pridobé višjo omiko, nego je to v sedanjih učiteljskih mogoče. Zato naj dežela od države zahteva višjo izobrazbo učiteljstva, ako pa bi država tega ne hotela storiti, naj po vzgledu mesta Dunaja sama za to skrbi.

8. Da bode imelo učiteljstvo priliko, svoje terjatve na merodajnem mestu zagovarjati, naj se mu pri prihodnjih volitvah v deželni zbor jeden mandat prepusti.

Če izvzamemo 4. točko, katera nima na Kranjskem pomena, moramo odkrito priznati, da bi tudi mi navdušeno pritegnili vrlemu Hórvatku in z obema rokama podpisali stavljenе resolucije.

Zakaj pa pišemo o tem? Prvič zato, da izrazimo svoje misli o tem, kar sklepajo zunanji naši tovariši in drugič zato, da preverimo kranjske svoje tovariše o velikem pomenu takega sestanka, da se sami začnemo pripravljati na jednak shod, katerega moramo v najkrajšem času — morda v jeseni — sklicati kranjski učitelji v naši beli Ljubljani. Tok, kateri je zavel v našem učiteljskem življenji, zahteva, da koncentrujemo vse svoje moči, ako hočemo doseči stališče, na katerem stoječe bode učiteljstvo sodil zunanji svet po njega pozitivnih, odločnih in nesebičnih tvorih, ki jih ustvarja ob žrtvi svojega zdravja v učilnici; on zahteva, da moramo — ker smo dospeli do skrajne potrebe — jasno se izraziti, kaj zahtevamo s polnim opravičenjem.

Poziv, kateri bode takrat preletel naš domači svet, ne sme ostati brez dostojnega odmeva, zakaj če se ga prezre in zanemari, ne more imeti nikakoršnega morališkega niti drugačnega vspeha, ostane torej ves trud neploden, kaplja v brezdanje morje! Na to opozarjamo že danes svoje somišljenike, da se pripravijo na shod, s katerim dosežemo prve vspehe, s katerim napravimo prvi korak naši reorganizaciji.

Značilno je, da niso naši politiški dnevniki, ki izhajajo na Kranjskem, niti z besedico omenili shoda štajerskih učiteljev, med tem ko so n. pr. Dunajski listi o njem pisali. Če se kje pri nas zlasata mož liberalec in mož klerikalec, ni dolgem člankom o takem znamenitem politiskem prikazu niti konca niti kraja. Vse naše najboljše moči ginejo v ljutem domačem prepiru in boji, izomika narodova, katero zajemaj slovenski kmet iz požrtvovalnega a brezstrastnega, mirnega dela slovenskih rodoljubov, nima napredka, ker smo razdeljeni v dva tabora, in nikjer ni drugega posla, nego da se brusi ostro orožje, ki ga vihti brat proti bratu. V slovenskih družinah se kolnejo politiški nasprotniki, vrli očetje vodijo svoje desetletne sinove na burne shode, poučujejo jih o liberalizmu, klerikalizmu, socializmu in o drugih sličnih izmih, šolska vzgoja se meče v kot, ker nima v domačem krogu potrebne zaslombe! Učitelj pa mora brez prestanka iskati vira izboljšanja gmotnemu svojemu stanju, nima časa, da bi se vrgel v ta politiški vrtinec tako, kakor bi lahko, ko bi mu ne bilo treba skrbeti, kaj počne, kako se preživi jutri, če danes ne dela več, kakor mu ukazuje stan.

Ali je tega treba? Pravično ni, da mora biti tako, kar se govori, da gre vsakemu delu svoje plačilo. Narodi so se bili v početku svojega življenja pred vsem za narodno šolo. Spoznavali so vedno, da je mogoč narodov obstanek le tedaj, ako ima narod narodno ljudsko šolo, a ko jo je dosegel, nalagali so ji breme na breme, poslali so med svet načrt za načrtom, po katerem delaj učitelj in vódi preprosto ljudstvo do višje izobrazbe, a za onega, kateri to dela, storilo se je bore malo, če ne ničesar. Učitelj naj živi ob vspehih svojega dela — to bi bilo seveda najcenejše, a ker nismo bitja brez telesa, to do danes še ni mogoče.

V prvem članku smo že, kakor da bi nas sv. Duh navdal s trohico proroškega duha, izrekli, da smo prepričani, da nam naše višje oblasti ne bodo nikdar same ob sebi zboljšale našega gmotnega stanja. In res! V zadnjih dneh smo govorili z nekim deželnim poslancem, ki veliko velja v svoji stranki in ta nas je prijetno potolažil, da se nimamo učitelji nadejati od dežele niti najmanjšega zboljšanja plač! O, sveta pomagavka, kako težko torej pričakujemo svetega časa, ki nam napoti z letom 1900., ko se bodo regulovale naše plače! — Sami na noge! Vse učiteljstvo zadevajočemu delovanju najprimernejše mesto bo deželno učiteljsko društvo, katero si moramo zase ustanoviti kranjski učitelji. Tako si ustvarimo svojo stranko, da nam ne bode mogla „Svoboda“, glasilo slovenskih socialnih demokratov, očitati omahljivosti, ko piše: „Učitelj se priključi jedni ali drugi stranki privilegiranih stanov. Zamenja lastne interese, dela za druge, agituje med ljudstvom za svoje „prijatelje“, ko pa

vidi, da ti ničesar ne store zanj, da mnogokrat zagovarjajo njegovo bedo in opravičujejo pred svetom njegovo stanje, obrne se od njih ter gre v drugi tabor. Tukaj tudi isti rezultat." —*) Res je, da nam je iskati v sebi najboljših zaveznikov in prijateljev, ker tisti, komur je trd boj za vsakdanji kruh tuj, ne more umeti naših teženj, ako ne čuti za nas posebe iskrenega prijateljstva. A koliko je takih?

Govorili smo v teh kratkih, obmejenih člankih od srca. Želimo, da bi se beseda o tej stvarci s pridom čitala, in nemogoče ni, da ne bi rodila končnega sadu. Naše šolstvo stoji na zdravih tleh, rodilo je domovini že mnogo in mnogo koristij, nadejamo se kot nje zvesti sinovi, da nas tudi ona ne pozabi. O, da je živa naša mamka domovina, bogato bi nas nagradila, bogateje, nego oni, kateri imajo nje usodo v rokah. Kaj hočemo — mi smo prvi, ko je treba začeti z delom narodu v prid, a zadnji, ko se deli plačilo domoljubnemu delu! In to je tudi za sedaj zadnja naša beseda!

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

F.

Od Franca Jožefa I. do „meščanskega ministerstva“.

(2. grudna 1848. — 31. grudna 1867.)

1. Konec prevrata.

Novi cesar Franc Jožef I. je ravno dopolnil 18. leto, ko je nastopil vlado obširne države. Bili so burni časi in nevarnost še vedno velika, da izgubi Avstrija velike in bogate pokrajine. V takozvanih nemško-slovanskih pokrajinah je sicer že nastal mir, a avstrijsko vojsko je še čakalo drugod naporno delo. Trebalo je še užugati uporne Madjare in Italijane.

Državnemu zboru so še 2. grudna l. 1848. naznanili premembo v vladarstvu. V svoji proklamaciji pravi cesar Franc Jožef I. odločno, da hoče ohraniti državno jedinstvo. Proklamacija med drugim slovesno naglaša: „Trdno Smo se odločili, da hočemo krone svit neomadeževan ohraniti. Vendar pa Smo pripravljeni deliti Svoje pravice z zastopniki narodov in se nadejamo, da se Nam bode posrečilo z božjo pomočjo in v sporazumljenju z narodi vse dežele in stanove cesarstva

*) Ta list je priobčil v 1. letošnji številki z dne 24. roznika precej obsežen članek „Najnovejše gibanje v učiteljstvu“. Priznati moramo odkrito, da tako simpatiško pisane besede o učiteljstvu že davno nismo čitali. Sicer se bomo s tem še kdaj pozneje obširneje bavili.

Uredništvo.